

Universiteit Utrecht

Plukboeket zomer 2023

Een uitgave van SterkVVE
Met nieuws over VVE en achterstandenbeleid
Jo Kloprogge, zomer 2023

In de plukboeket-reeks zet Jo Kloprogge onderzoek rondom onderwijsachterstanden in het algemeen en VVE in het bijzonder op een rij. De plukboeketten verschijnen viermaal per jaar. Waar zinvol verschijnt er een special. Ze worden verspreid onder de deelnemers van het Sterk VVE netwerk.

Jo Kloprogge is onder andere oud-coördinator van het landelijke onderzoeksprogramma onderwijsachterstanden, oprichter van Sardes, momenteel gepensioneerd, maar gelukkig toch verbonden aan Vinci.

We brengen weer een aantal pagina's slecht nieuws, opbeurend nieuws, hoopvolle berichten, en zeker een wat nieuwe kennis en inzichten. We starten met enkele publicaties, waarin zorgen over de kwaliteit van het onderwijs centraal staan en de reactie van de landelijke overheid hierop. Dan gaan we verder over tutoring en vervolgens een flinke portie VVE. En we eindigen met de nieuwe rubriek 'weetjes en beetjes'.

De staat van het Onderwijs van de Inspectie

De inspectie maakt zich, en niet voor het eerst, zorgen dat te weinig leerlingen in het basisonderwijs het taal- en rekenniveau halen dat nodig is om zonder problemen de overstap naar het voortgezet onderwijs te maken. Zeker bij rekenen moeten meer leerlingen op of boven het streefniveau kunnen werken. Toch ziet zij ook lichtpunten. De leervertraging (corona) bij begrijpend lezen in het bo is gemiddeld genomen verdwenen. De leervertraging in het basisonderwijs bij rekenen, wiskunde en spelling is verhoudingsgewijs minder groot bij leerlingen uit sociaaleconomisch zwakkere milieus dan bij andere leerlingen. De inzet van scholen om achterstanden weg te werken bij de leerlingen die dat het meest nodig hebben, lijkt zijn vruchten te beginnen af te werpen.

Niettemin, de leesvaardigheid is in zowel het bo als sbo wel gedaald ten opzichte van 10 jaar geleden. En scholen geven aan geen zicht te hebben op de beheersing van de referentieniveaus voor mondelinge taalvaardigheid en schrijven. Dit zijn de leergebieden die niet door eindtoetsen worden

gemeten. Een duidelijke focus op basisvaardigheden, inclusief de onderdelen die niet door de eindtoetsen worden gemeten, blijft ook de komende jaren belangrijk.

De inspectie vindt dat besturen meer regie moet nemen en dat er een stabiele langetermijnstrategie nodig is. Opmerkelijk zijn haar kritische opmerkingen over de professionalisering in de onderwijssector, die onvoldoende effectief is, en over de te vaak gebrekkige begeleiding van beginnende leraren.

VVE komt slechts mondjesmaat aan bod in dit rapport. Er wordt nog wel melding gemaakt van een gebrek aan kindplaatsen in vooral stedelijke gebieden.

[Rapport De Staat van het Onderwijs 2023 | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

Reactie en beleid ministerie van OCW

In de reactie van de minister wordt verwezen naar het Masterplan Basisvaardigheden van mei 2022 en de recente 'Tweede Kamerbrief over visie Kansengelijkheid funderend onderwijs'. Daarin wordt onder meer aangekondigd dat het kabinet de deelname aan voorschoolse educatie wil vergroten, de kwaliteit van de voorschoolse educatie en het kleuteronderwijs versterken, en de relatie tussen kinderopvang en onderwijs verbeteren. Hierover horen we meer in de zomer van 2023.

[Kamerbrief: Visie kansengelijkheid in het funderend onderwijs | GOAB](#)

[Kamerbrief over de Staat van het Onderwijs 2023 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Nederland zakt weg op gebied van leesvaardigheid

De stofwolkjes naar aanleiding van de zorgen van de inspectie waren nauwelijks opgetrokken, of PIRLS sloeg toe. Het internationaal vergelijkend onderzoek PIRLS wordt al sinds 2001 uitgevoerd. Iedere vijf jaar wordt de leesvaardigheid van tienjarigen in kaart gebracht. De meting in 2021 was de vijfde ronde waaraan 57 landen meededen. In Nederland hebben 4.313 leerlingen uit 227 klassen van 131 scholen deelgenomen.

De leesvaardigheid van tienjarige leerlingen uit Nederland blijkt in 2021 te zijn gedaald ten opzichte van de vorige meting in 2016. De leesvaardigheid van leerlingen uit Nederland is vergeleken met die van een vergelijkingsgroep van leerlingen uit 21 Westerse landen. Waar leerlingen uit Nederland in 2016 en 2011 een hogere gemiddelde leesvaardigheidsscore behaalden dan leerlingen uit de 21 Westerse landen, zijn de scores van beide groepen in 2021 voor het eerst ongeveer gelijk. Nederlandse leerlingen hebben moeite om het hoge en geavanceerde niveau te behalen. Nederland presteert wel relatief goed aan de onderkant, maar heeft veel moeite om mee te komen aan de bovenkant van de prestatieverdeling.

Gegevens over lezen buiten schooltijd laat zien dat leerlingen niet minder vaak lezen buiten school, maar wel minder tijd aan het lezen besteden. In zowel 2016 als 2021 gaf 39% van de leerlingen aan (bijna) elke dag buiten school te lezen voor hun plezier. In termen van leestijd zien we echter dat de groep leerlingen die aangeeft minder dan 30 minuten te lezen in 2021 groter is geworden ten opzichte

van 2016. Waar in 2016 52% van de leerlingen dit aangaf, is dit percentage in 2021 gestegen naar 63%.

Landen die het erg goed doen in dit onderzoek, zijn Polen, Finland en Engeland.

[Expertisecentrum Nederlands | PIRLS-2021](#)

Ouders doorgaans nog best tevreden, maar niet over passend onderwijs

De zorgen van de inspectie en de matige resultaten van Nederland op internationale vergelijkingen, zoals Pisa en Pirls, leiden nog niet tot grote onvrede bij ouders.

Volgens ouders is de leraar bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs. Die zorgt voor de sfeer in de klas en de ruimte om op eigen tempo te ontwikkelen. Met die kwaliteit zit het vooral in het basisonderwijs vaak goed volgens de ouders. Bij ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs is echter een dalende trend te zien in de waardering van de onderwijskwaliteit.

Wat betreft passend onderwijs zijn ouders minder tevreden. Bijna de helft van de ouders die te maken heeft met passend onderwijs, geeft aan ontevreden te zijn over de extra ondersteuning die hun kind ontvangt op school.

De school zou onvoldoende signaleren en onderzoeken of en welke ondersteuning wenselijk is. De zorgplicht wordt volgens deze ouders gebrekkig nageleefd. In 23% van de gevallen is voor kinderen met een ondersteuningsbehoefte in het regulier onderwijs geen ontwikkelingsperspectief aanwezig.

[staat-van-de-ouder-2023.pdf \(oudersenonderwijs.nl\)](#)

Tutoring heeft inmiddels een hoge vlucht genomen in Engeland en de V.S. In Nederland komt tutoring nog vrij langzaam op gang.

Forse inzet op tutoring in de V.S.

Tutoting is in de V.S. op grote schaal ingezet om leerachterstanden, veroorzaakt door Corona, in te halen. Het federale ministerie van onderwijs vindt dat leerlingen die achterstanden opliepen minstens 90 minuten tutoring per week zouden moeten krijgen. Vorig jaar lanceerde het Witte Huis het 'National Partnership for Student Success' met als doelstelling in de komende drie jaar 250.000 tutors te kunnen inzetten. Geschat wordt dat nu 10% van de leerlingen op openbare scholen high dosage tutoring ontvangt. Een hoger percentage krijgt andere, minder intensieve vormen van tutoring. Er is een risico dat tutoring zo populair wordt, dat ook allerlei zwakke aftreksels onder deze merknaam worden aangeboden.

<https://hechingerreport.org/proof-points-new-federal-survey-estimates-one-out-of-10-public-school-students-get-high-dosage-tutoring/>

Tutoring bij jonge kinderen in Ohio en in China

Tutoring wordt in de V.S. onder meer ingezet om de leesvaardigheid van jonge kinderen te verbeteren. Een onderzoek onder jonge kinderen (kindergarten en first grade) in Ohio naar de effecten van één op

één tutoring, 2 tot 3 keer per week gedurende schooldagen, laat significante verbetering bij leesvaardigheid zien.

Ook in China wordt tutoring met succes ingezet, bijv. in achtergebleven gebieden om Engels te leren. Dit gebeurt via tutoring online. De effecten hielden aan na afloop van het programma.

[A high-dosage tutoring program facilitates reading achievement of beginning readers – Best Evidence in Brief Index \(wordpress.com\)](#)

[Can after-school tutoring improve the academic performance of students from low-income families? Trial evidence from economically backward areas in China | SpringerLink](#)

En tutoring in Nederland

In Nederland is er ervaring opgedaan met de Amsterdamse high dosage tutoring programma's van o.a. Bowen Paulle, vooral op het gebied van rekenen. Inmiddels is ook een Nederlandse versie van het succesvolle Engelse Neli tutorprogramma via Vinci beschikbaar. Een evaluatie van het Amsterdamse rekenprogramma werd onlangs gepubliceerd in het tijdschrift Sciencedirect. Met de tutoring werd 40% van de kloof tussen kinderen uit gezinnen met hoge en met lage inkomens gedicht. Het programma werd uitgevoerd in 3 basisscholen in een arme wijk, bij kinderen van groep 6-8, met twee kinderen per tutor.

[Closing the income-achievement gap? Experimental evidence from high-dosage tutoring in Dutch primary education - ScienceDirect](#)

Opmerking; ScienceDirect publicaties vaak alleen te openen door de titel als zoekopdracht in Google te plakken.

Ook over VVE kunnen we hier het nodige melden, al valt op dat VVE nogal in de luwte blijft in recente beleidsstukken van de overheid.

Wat voegen VVE programma's toe?

Annerieke Boland boog zich voor Onderwijskennis.nl over de vraag hoe VVE programma's bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen en welke factoren de effectiviteit beïnvloeden. Wat betreft de eerst vraag zijn de resultaten gemengd. Specifieke vve-programma's en vve in het algemeen hebben soms kleine positieve effecten op een specifiek ontwikkelingsgebied, maar vaak ook niet. Een enkele keer zijn er zelfs negatieve effecten geconstateerd of blijken positieve effecten voor de korte termijn geen stand te houden op iets langere termijn. Volgens recente onderzoeken blijkt het werken met een vve-programma in de voorschool toch wel de kwaliteit te versterken van het dagelijks handelen van de professional. Er is echter geen positieve samenhang tussen het gebruik van een vve-methode en de ontwikkeling van zelfcontrole (het vermogen om impulsen te beheersen en de speelwerkhouding). In de vroegschool is geen samenhang gevonden tussen het gebruik van een vve-programma enerzijds en de geobserveerde emotionele en educatieve proceskwaliteit anderzijds.

Boland concludeert dat werken met een vve-programma geen garantie is op succes. Maar het kan wel degelijk een positief effect hebben op de kwaliteit van de uitvoering van VVE en de ontwikkeling van

kinderen, als ook aan andere voorwaarden wordt voldaan. Het gaat dan minimaal om een goede uitvoering van het programma en om blijvende professionalisering in het team, de samenwerking met ouders en hoge verwachtingen van de professional.

In de praktijk vinden p.m.ers en leerkrachten een vve-programma meestal een prettig houvast: het vormt een brede basis, een kader waarbinnen je werkt. Belangrijk is dat ze het programma als middel blijven zien en niet als doel.

[Kansrijke aanpak: Werken met een vve-programma | Onderwijskennis](#)

Handig naslagwerk van GOAB

Een erg handig naslagwerkje over voorschoolse educatie wordt gepresenteerd door het ondersteuningstraject GOA. Het heet 'Handreiking voor starters VE' maar is interessant voor iedereen die met voorschoolse educatie te maken heeft, van beleidsvoering tot werkvloer. Aan de orde komen;

- Wat is (V)VE?
- Welke eisen worden gesteld aan VE?
- Hoe wordt VE gefinancierd?
- Wie houdt toezicht op VE?
- Welke stappen kun je nemen om VE-aanbieder te worden

[Handreiking starters VE | GOAB](#)

In maart 2023 verscheen een interessante tussenrapportage van het Evening Project. Evening staat voor 'Effectstudie Voorschoolse Educatie: een natuurlijk experiment in Nederlandse gemeenten'.

Zorgpunten bij kwaliteit VVE

De emotionele kwaliteit, zoals geobserveerd met de CLASS, beweegt zich volgens deze tussenrapportage in de midden- tot en met hoge range. De educatieve kwaliteit scoort in de midden range lager dan de emotionele kwaliteit. De scores voor de emotionele en educatieve kwaliteit zijn in 2021-2022 wat lager dan in 2020. Dit geldt sterker voor de educatieve kwaliteit. De data laten zien dat activiteiten uit een VVE-methode en/of activiteiten met een tutor gericht op het ondersteunen van de (taal)ontwikkeling in nagenoeg alle groepen regelmatig worden aangeboden. De frequentie en tijdsbesteding varieert wel. Ruim 96% van de onderzochte groepen bieden minstens één keer per week een VE-activiteit aan, ruim 87% doen dat minstens twee keer per week, en 70% minstens een keer per dag.

Het is niet onwaarschijnlijk dat de geconstateerde daling in de kwaliteit te maken heeft met de effecten van de personeelstekorten. Het onderzoek laat zien dat de ervaren werkdruk onder pedagogisch medewerkers is toegenomen. Leidinggevenden ervaren grotere knelpunten in o.a. het contact met ouders, het vinden van oplossingen voor het ziekteverzuim en het vervullen van openstaande vacatures. De druk op de sector is dus onmiskenbaar toegenomen.

https://eveningonderzoek.nl/wp-content/uploads/2023/04/EVENING_2eTussentijdse-rapportage.pdf

Burnout in de voorschoolse sector

Niet alleen in Nederland doet dit probleem zich voor. Alarmerende berichten komen ook uit o.a. de V.S. Volgens een recent survey onder 2.300 medewerkers ervaart bijna 50% van hen hoge niveaus van burnout en stress. Dit wordt vooral veroorzaakt door personele tekorten. Een op de vijf overweegt de sector vaarwel te zeggen.

[45% of early childhood educators report high burnout, stress | K-12 Dive \(k12dive.com\)](#)

Een metastudie van Engelse en Australische onderzoekers naar burnout bij medewerkers in de voorschoolse sector gaat in op de oorzaken van de burnout. Burnout kwam vooral voor bij leerkrachten met weinig sociaal kapitaal, een zwakke gezondheid en een laag inkomen. Een zwakke organisatie van het werk, zwakke professionele relaties en een gebrek aan promotiekansen en professionele training hangen samen met de kans op burnout. Coaching, reflectie en counselling verminderden het risico op burnout.

[ng.pdf \(iier.org.au\)](#)

Aansluiting tussen voorschool en basisschool, de peuter- kleuter groep

Op enkele plekken in ons land wordt gewerkt aan structurele toenadering tussen de voorschoolse en schoolse sector. Met de peuter-kleuter-groep wordt geprobeerd de inhoudelijke samenwerking tussen opvang en onderwijs te versterken en de overgang voor kinderen soepel te laten verlopen. In een observatiestudie onder 9 random geselecteerde locaties (N= 13 leerkrachten en 14 pedagogisch medewerkers, 85 geobserveerde kinderen) is de proceskwaliteit van deze groep geëvalueerd door Ruben Fukkink, Pauline Slot, Merel Bredeveld en Loes Leistra. Een conclusie uit dit eerste, kleinschalige onderzoek is dat de pedagogische kwaliteit van de peuter-kleuter-groep vergelijkbaar is met de uitkomsten uit peilingen van (afzonderlijke) peutergroepen en het kleuteronderwijs.

Het is een goed leesbaar onderzoek waarin vooral mooi wordt beschreven wat er allemaal gebeurt in zo'n nieuwe situatie. In de PK-groep komen de gescheiden werelden van de kinderopvang en het basisonderwijs samen. Zo staan op elke PK groep een pedagogisch medewerker en een leerkracht, die een verschillende vooropleiding hebben en werkzaam zijn in twee verschillende sectoren. In de praktijk van de PK-groep betekent dit dat ieder moet wennen aan elkaars professionele rol, de eigen rol soms deels moet loslaten ('role release') en samen een nieuwe balans moet vinden. Een leerkracht op één locatie gaf bijvoorbeeld aan: 'Je wilt heel doelgericht werken, met [SLO] tussendoelen: wat moet ik nou doen? Dan beseft je: nee, ze zijn aan het spelen'. De kinderopvang-collega vulde aan met haar perspectief: 'Het is anders werken, minder verzorgend dan bij 2-4 jaar, meer begeleiden'

[\(PDF\) De peuter-kleuter-groep: Peuters, kleuters, leerkrachten en pedagogisch medewerkers in beeld \(researchgate.net\)](#)

Klank- letter koppelingen in groep 2

Hanneke Wentink heeft in het kader van de Kennisrotonde gekeken naar het langetermijneffect van het aanleren van klank-letterkoppelingen in groep 2 op de leesresultaten van leerlingen in groep 3. Om een goed begin te kunnen maken met leren lezen (decoderen) in groep 3 is het noodzakelijk om hiervoor al in de kleuterperiode een stevige basis te leggen. Het aanleren van klank-letterkoppelingen in groep 2 heeft dan ook een positief effect op de leesresultaten van leerlingen in groep 3. Bovendien voorkomt het leesproblemen op de korte of langere termijn.

Veel leesproblemen kunnen worden voorkomen door in de kleutergroepen al te starten met het aanleren van de klank-letterkoppelingen. Zij vormen samen met een goed ontwikkeld fonologisch bewustzijn de basis voor vlot leren decoderen: het omzetten van letters in de daarbij horende klanken. Vlot decoderen is noodzakelijk voor leesbegrip.

[Wat is het langetermijneffect van het aanleren van klank-letterkoppelingen in groep 2 op de leesresultaten van leerlingen in groep 3? | Kennisrotonde](#)

Kinderen en speelgoed

In een blog van Helena Taelman, licht bewerkt door Pauline Slot, wordt ingegaan op de resultaten van een 10 jarig onderzoek naar hoe kinderen van drie tot vijf jaar omgaan met speelgoed. Een moeilijk onderwerp. Het ene kind is het andere niet en het ene speelgoed is ook het andere niet. Uit het onderzoek bleken twee soorten speelgoed consequent te leiden tot kwalitatief hoogstaand spel:

- Constructiespeelgoed, zoals houten blokken, duplo, timmerspeelgoed. Het beste constructiespeelgoed heeft een *open einde* (bijvoorbeeld geen bouw pakket om een specifiek product te maken) en heeft genoeg onderdelen zodat kinderen veel verschillende dingen kunnen bouwen.
- Replicaspeelgoed, zoals kleine mensen, dieren of voertuigen. Wanneer kinderen met dit speelgoed spelen, creëren ze uitgebreide, fantasierijke scenario's en gaan ze in gesprek met elkaar. Dergelijk speelgoed leidt tot coöperatief spel met leeftijdsgenoten.

Populair over de 10 jarige onderzoeksperiode waren vooral; Houten voertuigen, een houten treinstel, een dubbele schildersezel, kleine metalen auto's, magna-tegels, kleine plastic diertjes, timmerspeelgoed, duploblokken, een houten speelgoedkassa, magnetische, stapelbare flesvormige stukken, kleine replica mensen.

Uiteenlopende types van speelgoed bleken verschillende effecten te hebben. Houten puzzels deden het goed voor het probleemoplossend denken, maar waren minder goed voor de creativiteit. Collagematerialen scoorden dan weer hoog op creativiteit, maar lager op probleemoplossend denken en sociale interactie.

[Early Years blog | Wat zegt wetenschappelijk onderzoek over goed speelgoed?](#)

Weetjes en beetjes

Equality en equity

Heb je ook wel eens geworsteld met de begrippen equality en equity en gedacht dat dit mogelijk aan je onvoldoende beheersing van de Engelse/Amerikaanse taal ligt? Maak je geen zorgen, ook in de V.S. is dit een omstrede kwestie en zijn er diverse interpretaties van de begrippen in omloop. Doorgaans wordt met equality bedoeld het bieden van gelijke kansen en met equity het extra faciliteren van

groepen om gelijke uitkomsten te realiseren. Maar vooral equity lijkt in de V.S. politiek beladen te zijn geworden, met Marxistische connotaties.

[When Did Equity Become a 'Trigger' Word? \(edweek.org\)](#)

Ouders over het leerlingenvervoer

Oberon deed onderzoek naar de mening van ouders over het leerlingenvervoer. Naar schatting 60.000 leerlingen in Nederland gaan naar school met een taxi of busje. Soms solo, maar het overgrote deel in een busje met meer leerlingen die achtereenvolgens worden opgehaald en afgezet. De meeste van deze 60.000 leerlingen zijn kwetsbare leerlingen, kinderen met een handicap of beperking.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bekostigen van het leerlingenvervoer. Doorgaans regelen gemeenten dit door aangepast vervoer te organiseren.

De algemene tevredenheid met het aangepast vervoer beoordelen ouders gemiddeld met een 7,0. Er zijn verschillen naar gemeente. Waar de ene gemeente gemiddeld een 9 scoort, moet een andere een 5 incasseren van de ouders. Volgens tweederde van de ouders heeft de gemeente het leerlingenvervoer met het busje/de taxi goed geregeld. Eén op de vijf vindt dat juist niet.

Op veel punten van het leerlingenvervoer is door ouders aangegeven dat ze er ontevreden over zijn. Een kwart van de ouders is nergens ontevreden over. Een derde van de ouders is ontevreden over de reistijd en over wisselende chauffeurs. Te laat komen is voor een vijfde van de ouders een reden voor ontevredenheid.

[pdf \(overheid.nl\)](#)

De sleutel is kennis

Een mooi artikel van Michiel Wils en Tim Surma op de site van Thomas More is gewijd aan het belang van kennis. Achtergrondkennis tijdens het lezen is enorm belangrijk en hangt nauw samen met dieper leesbegrip en de bijhorende leeservaring. De auteurs zijn voorzichtig optimistisch, omdat ze denken dat het besef binnen onderwijsland groeit dat een solide basis van achtergrondkennis en woordenschat doet leren en beleven. Lezen kost de kennisrijken minder moeite. Immers wat je al weet, bepaalt hoe goed je verbanden kunt leggen die noodzakelijk zijn voor tekstbegrip. Een probleem is echter dat onze kinderen bij aanvang van hun schoolcarrière vanuit een ongelijke startpositie vertrekken. Als je wieg stond in een kennisrijke thuissituatie, waarin veel voorgelezen werd en veel rijke taal gebruikt werd, geniet je van een fortuinlijke voorsprong ten opzichte van kinderen die niet zoveel geluk hebben.

[Niet-weten-is-zweten.pdf \(thomasmore.be\)](#)

De plannen van het kabinet met de kinderopvang onder vuur

Ed Buitenhok schreef een fel maar goed onderbouwd artikel in het prestigieuze tijdschrift ESB over de voornemens van het kabinet om de kinderopvangtoeslag grondig te herzien, en kinderopvang bijna gratis te maken. Zijn conclusies zijn;

- De huidige kabinetsplannen leveren niet meer, maar minder arbeidsparticipatie op.

- De plannen leveren volgens de beschikbare literatuur ook geen meerwaarde voor de kansengelijkheid op.
- De kinderopvang kampt nu al met personeelstekorten, en door de kabinetsplannen zullen die verder uit de hand lopen.

[Het kabinetsplan voor de kinderopvang rammelt aan alle kanten - ESB](#)

Stijgend onderwijsniveau bij leerlingen buitenlandse herkomst

Ten opzichte van tien jaar geleden volgt een groter deel van de leerlingen met herkomst buiten Nederland een hoger onderwijsniveau, zowel in het voortgezet onderwijs als in het middelbaar onderwijs. Dit geldt ook voor leerlingen met een Nederlandse herkomst, maar deze stijging is minder sterk. Hierdoor neemt het verschil in deelname aan hogere onderwijsniveaus tussen leerlingen met een Nederlandse en een Buiten-Nederlandse herkomst geleidelijk aan af. Aldus het CBS.

Vooraf onder de Nederlands-Indonesische tweede generatie zijn er veel hoogopgeleiden: bijna de helft van deze groep is hoogopgeleid. Ook mensen met een 'overig Buiten-Europese' herkomst zijn gemiddeld vaker hoogopgeleid, 48 procent. Met excuses voor het CBS jargon.

[Groter deel van leerlingen buitenlandse herkomst volgt hoger onderwijsniveau \(onderwijsland.com\)](#)

Armoede in Nederland

Bijna 11 duizend kinderen maakten in de voorschoolse periode (2008-2010) deel uit van een bijstandsgezin. Daarvan maakte het grootste deel (70 procent) in de periode daarvoor (eerste duizend dagen) deel uit van een gezin met het laagste welvaartsniveau.

In de daaropvolgende basisschoolperiode (2011-2018) was bij bijna 18 duizend kinderen (10 procent) op enig moment bijstand of een sociale voorziening de belangrijkste inkomensbron van het gezin waarin zij opgroeiden. Grotendeels (85 procent) zijn dit kinderen die in de periode van de eerste duizend dagen tot één van de twee groepen met de laagste welvaart behoorden

[4. Kinderen uit bijstandsgezinnen \(cbs.nl\)](#)

264 lokale projecten over gelijke kansen

De Gelijke Kansen Alliantie heeft een overzicht gemaakt van 264 projecten die in Nederlandse gemeenten lopen op het gebied van gelijke kansen. De projecten zijn keurig gerubriceerd en overzichtelijk beschreven. Over de kwaliteit van de projecten kan alleen iets worden gezegd op basis van de oude Romeinse methode van 'divinatio'.

Maar bruikbaar voor wie iets nieuws wil starten en wil zien wat er elders al wordt gedaan.

[De 264 van de GKA | Publicatie | Gelijke kansen \(gelijke-kansen.nl\)](#)